

форм його прояву.

Особливу увагу слід звертати на сприйняття як необхідну передумову здійснення виконавської діяльності. Художній розумовий процес тісно пов'язаний з практичним мисленням, тобто втіленням ідеального змісту в матеріальну форму. Образ і виконавські дії розглядаються нами у вигляді компонентів нероздільного цілого. Якщо ж образ і дія нероздільні, значить і внутрішній світ виконавця, його художнє мислення повинні формуватися не відокремлено, а в єдності з моторикою.

Отже, розвиток техніки і художньої свідомості являє єдиний процес. Важливо, щоб у студента в процесі навчання був сформований певний стиль музично-виконавської діяльності, спрямованість мислення на продуктивні процеси – пошук і розкриття нового, а також придбані необхідні для цього загальні знання і вміння, що дають можливість самостійно, в нових умовах ставити і вирішувати художньо-виконавчі проблеми.

Анастасія Шулим,
студентка 1 курсу II (магістерського) рівня вищої освіти
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **О. В. Матвєєва**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність. Соціально-економічні та політичні зміни в українському суспільстві, досягнення світової думки на Україні, гуманізація вищої школи у відповідності з Законодавством України вимагають якісно нового підходу у вирішенні проблеми готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. Поставлені проблеми потребують високоякісної підготовки фахівця, зокрема, вчителя музичного мистецтва третього тисячоліття, спроможного залучити молоде покоління до глибокого пізнання музичного мистецтва. Реалізація поставлених завдань вимагає актуалізації формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності.

Ступінь досліджуваності проблеми. У науково-методичній літературі дістали широке висвітлення питання ключових компетенцій майбутніх учителів музичного мистецтва. Теоретико-методичні засади музично-педагогічної освіти розглядали (А. Козир, Л. Масол, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, Л. Хлебнікова, О. Щолокова та ін.), формування творчої активності студентів, професійних якостей майбутніх фахівців (Г. Кондратенко, Г. Ніколаї, Г. Шевченко, В. Шульгіна та ін.). Як психологічний феномен, зокрема, готовність розглядали І. Бернштейн, О. Богданова, А. Веденов, Л. Венгер, Д. Водзинський, П. Гальперін, В. Геселевич, Р. Гурупова, А. Ковальов, А. Куракін, Г. Кручиніна, М. Мамазян, І. Марьєнко, В. Нерресян, Л. Новікова, В. Поляков, Д. Прангвишвілі, Н. Рудик, М. Скаткін, А. Смірнов, В. Соколов, З. Степанова, А. Ухтомський та ін. Значні дослідження в сфері готовності до професійної

діяльності здійснили Ф. Басін, І. Ісаєв, А. Пуні, В. Сластьонін, Є. Шиянов, А. Щербаков. Професійну готовність до педагогічної діяльності вивчали К. Дурай-Новакова, В. Моляко, готовність до художньо-педагогічної діяльності досліджувала О. Хижна, готовність до інструментально-виконавської діяльності розглядала Л. Гусейнова, формування готовності до роботи з хором дослідила Т. Первушина, проаналізував компоненти готовності студента-вокаліста до педагогічної діяльності М. Агикян.

Однак, методи формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності ще не знайшли належного наукового обґрунтування, що й визначило мету і завдання цієї статті.

Метою і завданням статті є наукове обґрунтування методів формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використовувались теоретичні методи, які відповідали природі явища, що вивчалось, і були адекватні поставлену завданню: аналіз наукової психолого-педагогічної і методичної літератури в межах досліджуваної проблеми та узагальнення передового досвіду роботи визначних педагогів.

Сутність дослідження. Оцінюючи значення музики і музично-виконавської діяльності у вихованні учня, і їх роль у формуванні професійних і духовно-етичних якостей майбутнього педагога, слід підкреслити значення одного з найактивніших її видів — вокального мистецтва. Таке культурологічне тлумачення даного процесу (вокальне мистецтво — музика — емоційна, духовна і етична культура) зводить його в ранг одного з могутніх засобів виховання в сучасній педагогіці.

Аналіз педагогічного феномену вокально-педагогічної діяльності дозволив розробити комплекс методів, що складається з трьох груп. Перша група методів спрямована на формування загальної мистецької освіченості студентів, передбачає: формування уявлень про різноманіття культур світу і потреби у ознайомленні з їхніми особливостями, актуалізація інтересу до вивчення рідної національної культури; відвідування концертів, конкурсів та фестивалів; художньо-педагогічний аналіз кращих зразків світової, зокрема й української вокальної музики; коментування різних виконавських трактовок розучуваного твору (у виконанні відомих співаків, інших студентів, власних спроб). Другу групу методів зорієнтовано на удосконалення виконавської вправності студентів: поступове формування у студентів правильного співочого дихання, дихальна та артикуляційна гімнастика для виразної мелодекламації, виконання технічних вокалізів та вокального репертуару різножанрової тематики, постійний слуховий контроль за якістю звука, спонукання до художнього осмислення емоційно-образного змісту вокального твору і його яскравого вираження, оцінювання власного виконання під час виступу; активізацію роботи голосових складок, слухових уявлень звукового образу, системного зв'язку між складовими голосового апарату (дихання — гортань — резонатори), фонетичного еталону мови, точного інтонування; розвиток імпровізаційних можливостей майбутнього вчителя музичного мистецтва (відповідно до виконавських вимог жанру, музично-виконавського стилю); розвиток здатності бачити індивідуальні здібності кожного учня і навчати відповідно до їхніх

особливостей, використовуючи різноманітні форми музичного навчання. Третя група методів застосовувалася з метою стимулювання активності вокально-педагогічної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва: моделювання й аналізу конкретних педагогічних ситуацій; умінь яскравого сценічного вираження художніх образів вокальної музики, саморегуляції та самокорекції емоційного стану (виховання «емоційної сили та стійкості» у складних для студента стресових ситуаціях під час сценічного виступу, самопрограмування на виконавський успіх); виховання сценічної поведінки (міміка; пантомімічна, жестикуляційна інтерпретація; сценічні рухи: асоціативно-сміслові наповнення; правильне користування мікрофоном, звукопідсилювальною апаратурою; вихід на сцену, акторська майстерність, виконавський артистизм тощо); самовдосконалення індивідуального стилю співака (прояв творчої фантазії, самостійності та ініціативності у створенні композиційної цілісності костюму, гриму та зачіски; відповідність дизайну одягу ідейному задуму виконуваної вокальної композиції, застосування аксесуарів для створення сценічного іміджу); здатність аналізувати зміни у розвитку вокальних здібностей та особистісних якостей вихованців, уміння на основі особистого педагогічного досвіду і мотивів вихованців бути співтворцем результату їхньої вокальної діяльності.

Основні висновки. Отже, нами запропоновано три групи методів для формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до вокально-педагогічної діяльності. Вокально-педагогічну діяльність ми розглядаємо як складний багатоаспектний і багатофункціональний процес, сутність якого полягає у вихованні та розвитку у майбутніх учителів музичного мистецтва здібностей до адекватного сприйняття та художнього виконання вокальної музики і формування на цій основі музичного мислення, яке сприяє створенню емоційно-ціннісного, художньо-естетичного ставлення особистості до дійсності, своєї професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гузій Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти : [монографія] / Наталія Василівна Гузій. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
2. Щолокова О. П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя : [монографія] / Ольга Пилипівна Щолокова. – К.: Укр. держ. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, 1996. – 172, [1] с. 50.
3. Юцевич Ю. Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу : навч.-метод. Посіб. / Юрій Євгенович Юцевич. – К., 1998. – 158 с.